

**Orde van dienst op
de veertiende zondag na Pinksteren
15 september anno Domini 2019**

VOORBEREIDING

Welkom

Tijdens het aansteken van de kaars zingen we:
Lied 279 (lied van de maand)

Stilte, bemoediging en gebed van toenadering
gemeente gaat staan

ouderl.   Onze hulp is in de naam van de Heer
allen   DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT
ouderl.   die trouw houdt tot in eeuwigheid
allen   EN NIET LAAT VAREN HET WERK VAN ZIJN HANDEN

ouderl.   Hoor naar ons, Eeuwige God,
                  wanneer wij ons verloren voelen
                  in de wirwar van onze wereld,
                  wanneer wij kwijt raken
                  het zicht op U en op elkaar.
                  Blijf niet verborgen
                  en wees ons nabij,
                  wijs ons in liefde en trouw
                  de weg van uw vrede.

allen   AMEN

Psalm van de zondag   84: 1 en 6

waarna de gemeente gaat zitten

Kyrië   *gebed om ontferming*

Gloria   Lied 870: 1, 4 en 5

DE SCHRIFT GEOPEND

Groet

Zondagsgebed

Woord voor de kinderen

waarna de kinderen naar de kinderkerk gaan

Lezing uit de Profeten   1 Samuël 17 (NBV 2004)

- 1 De Filistijnen bereidden opnieuw een oorlog voor.
Ze verzamelden zich in Socho in Juda
en sloegen hun kamp op in Efes-Dammim,
tussen Socho en Azeka.
- 2 Saul riep het leger van Israël op
en sloeg zijn kamp op in de Terebintenvallei.
Daar stelden ze zich op tegenover de Filistijnen:
- 3 op de ene helling stonden de Filistijnen
en op de andere de Israëlieten;
het dal lag tussen hen in.
- 4 Uit de gelederen van de Filistijnen
trad een kampvechter naar voren,
een zekere Goliat uit Gat,
een man van ruim zes el lang.
- 5 Hij had een bronzen helm op zijn hoofd
en droeg een bronzen schubbenpantser
dat wel vijfduizend sjekel woog.
- 6 Ook zijn scheenplaten waren van brons,
evenals het kromzwaard dat over zijn schouder hing.
- 7 De schacht van zijn lans was zo dik
als de boom van een weefgetouw
en de punt was gemaakt van zeshonderd sjekel ijzer.
Een schildknecht ging voor hem uit.
- 8 In het dal bleef de Filistijn staan en riep de Israëlieten toe:
‘Waarom zouden jullie optrekken en slag leveren?
Ik ben een vrije Filistijn,
en jullie zijn maar slaven van Saul!
Kies iemand uit jullie midden
en laat hem hier beneden komen.
- 9 Als hij me aankan en me verslaat,
zullen wij aan jullie onderworpen zijn,
maar als ik hem aankan en hem versla,
zullen jullie aan ons onderworpen zijn
en ons als slaven dienen.
- 10 Hierbij daag ik het leger van Israël uit
om me iemand te sturen
met wie ik een tweegevecht kan houden.’
- 11 Bij het horen van deze woorden
stonden Saul en het leger van Israël verlamd van schrik.
- 12 David was een zoon van Isaï uit Betlehem,
dat in de streek Efrata in Juda ligt.
Deze Isaï had acht zonen.
Hijzelf was in de tijd van Saul al te oud
om nog onder de wapenen te gaan,

- 13 maar zijn drie oudste zonen trokken met Saul ten strijde.
De oudste heette Eliab,
de tweede Abinadab
en de derde Samma.
- 14 David was de jongste.
Zijn drie oudste broers waren met Saul ten strijde getrokken,
15 en hij ging heen en weer
tussen het kamp van Saul en Betlehem,
waar hij de kudde van zijn vader hoedde.
- 16 Ondertussen trad de Filistijn
elke ochtend en elke avond naar voren,
veertig dagen lang,
en bleef dan staan wachten.
- 17 Op een dag zei Isai tegen zijn zoon David:
‘Hier heb je een zak geroosterd graan en tien broden.
Breng die snel naar je broers in het legerkamp.
18 En deze tien kazen moet je aan hun bevelhebber geven.
Vraag je broers hoe het met ze gaat
en neem een levensteken van hen mee terug.’
- 19 Saul was met de soldaten van Israël,
onder wie Davids broers,
nog steeds gelegerd in de Terebintenvallei,
tegenover de Filistijnen.
- 20 De volgende ochtend vroeg
ging David met de proviand op weg,
zoals Isai hem had opgedragen.
Zijn kudde liet hij achter onder de hoede van iemand anders.
Hij kwam juist bij het wagenkamp aan
toen het leger onder het aanheffen van strijdkreten
de linies betrok.
- 21 De Israëlieten en de Filistijnen
stelden zich in slagorde tegenover elkaar op.
- 22 David gaf zijn spullen af aan de foerier
en haastte zich naar de gevechtswaard.
Daar vond hij zijn broers
en hij vroeg hun hoe het met ze ging.
- 23 Terwijl hij met ze aan het praten was,
trad uit de Filistijnse geleerden de kampvechter naar voren,
Goliat uit Gat,
en David hoorde hem de Israëlieten uitdagen
zoals hij dat elke dag deed.
- 24 Bij het zien van Goliat renden de Israëlieten angstig weg.
25 ‘Zien jullie die man daar?’, zeiden ze tegen elkaar.
‘Israël vernederen, daar is het hem om te doen!
Wie hem verslaat,

- zal door de koning met rijkdommen worden overladen.
Bovendien krijgt hij de koningsdochter tot vrouw
en wordt zijn familie vrijgesteld
van schatting en herendienst.’
- 26 David vroeg aan de soldaten die in zijn buurt stonden:
‘Wat gebeurt er met degene die die Filistijn daar verslaat
en Israël van deze schande bevrijdt?
Wat denkt die onbesneden Filistijn wel,
dat hij de gelederen van de levende God
durft te beschimpen!’
- 27 De soldaten herhaalden tegen hem
wat ze zojuist gezegd hadden.
- 28 Toen Davids oudste broer Eliab
hem met de soldaten hoorde praten,
viel hij woedend uit:
‘Wat doe je hier eigenlijk?
Hoor jij niet in de woestijn op je schapen te passen?
Echt iets voor jou,
om met je brutale neus vooraan te willen staan
als er gevochten gaat worden.’
- 29 ‘Wat doe ik nu weer verkeerd?’ antwoordde David.
‘Ik vraag het toch alleen maar!’
- 30 Hij draaide zijn broer de rug toe
en legde zijn vraag nog aan anderen voor,
en kreeg weer hetzelfde antwoord.
- 31 Davids vragen bleef niet onopgemerkt.
Men vertelde het aan Saul,
en die liet hem bij zich komen.
- 32 David zei tegen Saul:
‘We hoeven om die Filistijn
toch niet de moed te verliezen, heer.
Ik zal met hem het gevecht aangaan.’
- 33 ‘Maar je kunt hem toch onmogelijk aan,’
wierp Saul tegen.
‘Jij bent nog maar een jongen
en hij is al van jongs af aan gewend om te vechten.’
- 34 ‘Ik heb altijd de kudde van mijn vader gehoed,’
antwoordde David.
‘Wanneer er een leeuw of een beer kwam
om een schaap of een geit uit de kudde te stelen,
ging ik erachteraan,
overmeesterde hem
en redde het dier uit zijn muil.
En als hij me wou aanvallen
greep ik hem bij zijn kaken en sloeg ik hem dood.’
- 36 Leeuwen en beren heb ik verslagen

- en die onbesneden Filistijn zal het net zo vergaan,
omdat hij de gelederen van de levende God
heeft beschimpt!
- 37 De HEER, die me gered heeft
uit de klauwen van leeuwen en beren,
zal me ook redden uit de handen van deze Filistijn.’
‘Ga dan,’ zei Saul tegen David,
‘en moge de HEER je bijstaan.’
- 38 Hij gaf hem zijn eigen uitrusting
en hielp hem die aan te doen:
een bronzen helm voor op zijn hoofd en een borstkuras.
- 39 Ten slotte gordde David het zwaard om
en probeerde een paar passen te lopen,
omdat hij aan zo’n zware uitrusting niet gewend was.
‘Ik kan hier niet mee lopen,’ zei hij tegen Saul,
‘ik ben dat niet gewend.’
En hij deed de uitrusting weer af.
- 40 Hij pakte zijn stok,
zocht vijf ronde stenen uit de rivierbedding
en stopte die in zijn herderstas.

Tussenzang 78: 1, 2 en 25

- Toen liep hij op de Filistijn af, zijn slinger in de hand.
- 41 Met zware stappen kwam de Filistijn op David af,
voorafgegaan door zijn schildknecht.
- 42 Hij nam David, een knappe jongen met rossig haar, geringschattend op
43 en zei:
‘Ben ik soms een hond,
dat je met een stok op me afkomt?’
En hij vervloekte David in de naam van zijn goden.
- 44 ‘Kom maar op,’ zei hij,
‘dan maak ik jou tot aas voor de gieren en de hyena’s.’
- 45 ‘Jij daagt me uit met je zwaard en je lans en je kromzwaard,’ antwoordde David,
‘maar ik daag jou uit
in de naam van de HEER van de hemelse machten,
de God van de gelederen van Israël,
die jij hebt beschimpt.
- 46 Maar vandaag zal de HEER je aan mij uitleveren:
ik zal je verslaan en je hoofd afhouden,
en ik zal de lijken van de Filistijnen aan de aasgieren
en de hyena’s ten prooi geven,
zodat de hele wereld weet dat Israël een God heeft.
- 47 Dan zal iedereen hier beseffen
dat de HEER geen zwaard of lans nodig heeft
om te overwinnen,
want hij is degene die de uitslag van de strijd bepaalt

en hij zal jullie aan ons uitleveren.’

- 48 Toen kwam de Filistijn op David af
en wilde tot de aanval overgaan,
maar David was hem te snel af.
Hij rende hem tegemoet,
- 49 stak zijn hand in zijn tas en haalde er een steen uit,
slingerde die weg
en trof de Filistijn zo hard tegen het voorhoofd
dat de steen naar binnen drong
en de Filistijn voorover stortte.
- 50 Zo overwon David de Filistijn met een slinger en een steen;
hij trof hem dodelijk
zonder dat hij daar een zwaard bij nodig had.
- 51 Hij rende naar de Filistijn toe,
boog zich over hem heen en trok diens zwaard uit de schede.
Daarmee gaf hij hem de genadestoot
en sloeg hem zijn hoofd af.
- Toen de Filistijnen zagen dat hun held dood was,
sloegen ze op de vlucht.
- 52 Nu sprongen de Israëlieten en Judeeërs op,
hieven de strijdkreet aan
en achtervolgden hen tot aan Gat en de poorten van Ekron.
De hele weg van Saäraïm tot aan Gat en Ekron
lag bezaaid met gesneuvelde Filistijnen.
- 53 En toen de Israëlieten van hun achtervolging terugkwamen,
plunderden ze het Filistijnse legerkamp.
- 54 David nam het hoofd van de Filistijn mee
om het naar Jeruzalem te brengen;
de wapens die hij hem had afgenomen legde hij in zijn tent.
- 55 Terwijl Saul toekeek hoe David de Filistijn tegemoet trad,
vroeg hij aan zijn opperbevelhebber Abner:
‘Zeg eens, van wie is die jongen een zoon?’
‘Zo waar u leeft, koning,’ antwoordde Abner,
‘ik weet het niet.’
- 56 ‘Zoek dan uit van wie die jongeman een zoon is,’
droeg de koning hem op.
- 57 Toen David na zijn overwinning op de Filistijn terugkwam,
wachtte Abner hem op en leidde hem naar Saul.
Het hoofd van de Filistijn had hij nog in zijn hand.
- 58 ‘Van wie ben jij een zoon, jongen?’ vroeg Saul,
en David antwoordde:
‘Ik ben de zoon van uw dienaar Isaï uit Betlehem.’

Antwoordpsalm 121: 1 en 2

Lezing uit de Handelingen 13:14 - 23 (NBV 2004)

14 Paulus en Barnabas trokken van Perge verder naar Antiochië in Pisidië. Daar aangekomen gingen ze op sabbat naar de synagoge en namen er plaats. 15 Na de voorlezing uit de Wet en de Profeten werd hun namens de leiders van de synagoge gezegd: ‘Broeders, als u voor de mensen een bemoedigend woord hebt, ga dan uw gang.’ 16 Paulus stond op, gebaarde om stilte en zei: ‘Israëlieten en alle anderen die God vereren, luister naar wat ik u te zeggen heb. 17 De God van het volk van Israël heeft onze voorouders uitverkozen; hij heeft hen, toen ze als vreemdelingen in Egypte woonden, groot en machtig gemaakt. Met opgeheven arm heeft hij onze voorouders weggeleid uit Egypte, 18 en ongeveer veertig jaar lang heeft hij hen in de woestijn geduldig verdragen. 19 In Kanaän onderwierp hij zeven volken, en hun land gaf hij in bezit aan onze voorouders. 20 Dit alles vond plaats in ongeveer vierhonderdvijftig jaar. Vervolgens stelde hij rechters aan, die heersten tot de tijd van de profeet Samuel. 21 Daarna vroeg het volk om een koning, en God gaf hun Saul, de zoon van Kis, een man uit de stam Benjamin, die veertig jaar regeerde. 22 Toen stootte God hem van de troon en maakte David koning, van wie hij getuigde: “In David, de zoon van Isäi, heb ik een man naar mijn hart gevonden, die geheel naar mijn wil zal handelen.” 23 En uit Davids nageslacht heeft God, overeenkomstig zijn belofte, een redder voor Israël voortgebracht, Jezus.

Acclamatie

Uitleg en verkondiging

Zingen Lied 653: 1, 6 en 7

De kinderen komen terug uit de kerk

GEBEDEN EN GAVEN

Dankgebed en voorbeden, stil gebed en Onze Vader

Mededelingen

Inzamelingen

- eerste rondgang: Kerk in Actie: Syrië

“De jarenlange burgeroorlog in Syrië heeft niet alleen veel slachtoffers geëist, maar ook op andere manieren zijn sporen achtergelaten: meer dan 12 miljoen mensen zijn gevlucht, 85 procent van de achtergebleven bevolking leeft in armoede en volledige dorpen en steden liggen in puin. Veel kerken en scholen zijn verwoest.

Nu het langzaam maar zeker veiliger wordt in Syrië, keren de inwoners terug en beginnen ze met het herstel van hun land. Voor Syrische christenen is hun kerk daarbij belangrijker dan hun huis. De kerk is het middelpunt van het dorp of wijk, het hart van de gemeenschap. Als de kerk weer functioneert, komt er weer leven. De kerken in Syrië helpen mensen (ongeacht hun afkomst of godsdienst) hun leven weer op te pakken door ze te ondersteunen bij het opstarten van een eigen bedrijfje of het volgen van een opleiding.”

Deze actie is door de wijkdiaconie van De Verbinding voorgedragen als jaarthema voor De Verbinding en de kerkenraad heeft dit overgenomen. We zullen inzamelen voor het doel (o.a. met de opbrengsten van de markten) en op andere manieren aandacht besteden aan Syrië, in het bijzonder aan de heropbouw van de kerken. Zie de achterzijde van deze orde.

- tweede rondgang: Protestantse Gemeente Leiden

Slotzang Lied 967: 1, 3 en 5

Zegen

Bij de uitgang wordt gecollecteerd voor het jeugdwerk Leiden.

In de foyer van de kerk wordt koffie geschonken. U bent van harte welkom; voor de kinderen is er limonade.

Aan de dienst werd meegewerkt door:

- organist: Maarten Boonstra
- ouderling van dienst: Marieke Boter
- diaken van dienst: Astrid Krispijn-de Baan
- voorganger: René Venema, predikant De Verbinding

Verder werken elke zondag naast de koster veel mensen mee in en rondom de dienst, met de volgende taken: de autodienst, de ontvangst in de kerkzaal, de liturgische bloemschikking, de bloemengroet, het vermenigvuldigen van de orde van dienst, het verzorgen van het geluid en de uitzending via internet, en het schenken van koffie na afloop van de dienst. En natuurlijk ook de activiteiten voor de kinderen en jongeren: de kinderopvang, de kindernevendienst en de jeugdkapel!

Startweekend 21 en 22 september

Running Dinner zaterdag 21 september

Het Running Dinner kende de afgelopen jaren een groot aantal deelnemers en een voortreffelijke sfeer! Ook het komende seizoen zullen we op deze manier van start gaan.

We beginnen om 17.15 uur gezamenlijk in de foyer van de kerk. Daarna gaat u in kleine groepjes bij iemand thuis een voorgerecht en op weer een ander adres een hoofdgerecht eten. Voor het toetje komen we allemaal weer bij elkaar in de foyer. De afsluiting is om ca. 21.30 uur.

De **startzondag - 22 september** - staat in het teken van Groene Kerk; de dienst wordt voorbereid samen met de tieners van de jeugdkapel. Aanvang: 10.00 uur; voorganger: René Venema

Kerkproeverij zondag 29 september

De Protestantse geloofsgemeenschap De Verbinding doet mee aan de landelijke Kerkproeverij, op zondag 29 september

‘Kerkproeverij’ betekent dat u ongedwongen een vriend of vriendin, goede bekende, buurtgenoot of familielid vraagt eens een keer mee te gaan naar de kerk.

Vandaag kunt u een uitnodigingskaart meenemen om een bekende mee te vragen. Vergeet u niet uw eigen naam en telefoonnummer op de achterzijde te vermelden?

Fotowedstrijd ‘Oude dingen’

De expositiecommissie nodigt u uit deel te nemen aan de fotowedstrijd van de geloofsgemeenschap de Verbinding met als onderwerp: ‘**Oude Dingen**’.

De mooiste en/of leukste foto's worden vergroot tot het formaat A4 en worden geëxposeerd in de foyer van de Vredeskerk.

De winnaars ontvangen na afloop van de tentoonstelling hun vergroting.

Wedstrijdreglement:

- Inlevering **vóór zondag 22 september** in het kistje in de foyer van de kerk
- Maximaal 2 foto's (10 x 15 cm) per deelname
- De foto(s) aanleveren met het bijbehorende digitaal medium of negatief
- Elke foto dient op de achterzijde voorzien te zijn van naam, adres en corresponderend nummer van het digitaal medium of negatief
- U krijgt de foto(s), digitaal medium of negatief na de tentoonstelling terug

Leiden - Istihaza 1990 - 2019

Volgende week zondag, 22 september, gaat een viertal gemeenteleden naar Istihaza in Roemenië. Het zal dit keer een bijzondere reis worden. Na bijna 30 jaar van contacten leggen en hulp bieden, zal er afscheid genomen gaan worden van hen die ons zo na aan het hart liggen.

Er is in die jaren veel gebeurd: verstrekking voedselpakketten, actie maandsalaris, restauratie van de kerk en de pastorie, aanleg gas- en waterleidingen, mestplaten, verstrekken micro- en macrokredieten, vervanging zandwegen door asfaltwegen, vernieuwing toegangsbrug en individuele hulp (medicijnen, scootmobiel).

Voordat er daadwerkelijk afscheid genomen gaat worden, delen we nog voedselpakketten uit en schaffen schoolmiddelen aan. In de dienst van 29 september zal tenslotte van de hele gemeenschap afscheid genomen gaan worden.

Op 1 oktober hopen wij 's avonds weer in Nederland terug te keren om op 2 oktober te genieten van de hutspotmaaltijd en een dag later van de 3 oktober festiviteiten.

Bea Anes, Willy van Hal, Henk Middelkoop en Sam Anes.

Bouw de kerk in Syrië weer op

Deze week is een landelijke campagne van Kerk in Actie gestart voor hulp aan de Syrisch Orthodoxe Kerk. Na 8 jaar oorlog, die tot nog toe 400.000 slachtoffers heeft geëist, is het in delen van Syrië weer redelijk veilig. De overgebleven christenen in het land vragen hulp om hun sterk gehavende en soms geheel weggebombardeerde kerkgebouwen te helpen opbouwen. Tevens vragen ze ondersteuning bij het diaconale werk: huizen opbouwen, voeding en medicijnen, bijdragen aan de veiligheid voor allen die dat nodig hebben, binnen en buiten de kerk.

De kerkenraad van De Verbinding heeft besloten aan dit project mee te doen, voorlopig gedurende 1 jaar. De plannen zijn:

Solidariteit betonen

- De vlaggetjes die vorige week op de vrijwilligersmiddag zijn gemaakt gaan in het najaar met vlaggenlijnen van andere kerken naar Syrië om daar te worden opgehangen in de kerken in opbouw, ter bemoediging en als teken van verbinding.
- We doen voorbede voor mensen in Syrië, ook voor hen die nog in bedreigd gebied leven.
- Mogelijk kunnen we contact leggen met Syrische christenen in Leiden.

Geld inzamelen: we streven er naar om € 10.000 bij elkaar te krijgen. Dat doen we als gemeente, samen, jong en oud.

- De opbrengsten van de **markten**
- **Andere acties**, die we nog gaan bedenken en organiseren
- **Vandaag: verkoop stoofpeertjes en walnoten in de foyer**

Wilt u op de een of andere manier actief meehelpen of meedenken, dan kunt u zich opgeven bij een van de kerkenraadsleden.